

ESP N

EUROPEAN UNION

Co-financed by the European Regional Development Fund

Územními důkazy inspirujeme tvorbu politik

TEZE POLITIK

Přeshraniční monitoring v Evropě

Přeshraniční regiony odrážejí téměř ve stejné míře jak národní charakter, tak regionální rozmanitost. Tyto regiony jsou kulturními tavicími kotli, což je výsledkem úzké spolupráce a kulturní výměny mezi příhraničními oblastmi. V důsledku toho se ukázalo, že příhraniční regiony „zdaleka nejsou jen periferií, ale jsou úspěšnou laboratoří evropské integrace a územní soudržnosti“.¹⁾

Přeshraniční regiony jsou místem inovací a spolupráce, ve kterých existují vzájemné závislosti, jež vymezují území a společenství. Jsou však také místem mnoha interakcí mezi vnitrostátními zákony a regionálními nebo místními specifiky. Jednou z důležitých otázek, která se v těchto oblastech často objevuje jako zásadní krok k udržení dobrého provozního klimatu je, zda jsou interakce mezi přeshraničními oblastmi sledovány na národní/regionální úrovni, nebo jsou sledovány pouze na úrovni místní.

Dosavadní výzkumy však zdůrazňují, že přístup k relevantním souborům dat pro přeshraniční regiony je stále omezený, „neboť nadnárodní, národní a regionální data vztahující se k přeshraničním územím nejsou z několika organizačních a metodických důvodů strukturně dostupná“.²⁾ Nicméně vzhledem k tomu, že se jedná o rostoucí potřebu a že jsou některé dobré příklady již zavedeny, je možnost rozšířit a vybudovat komplexní **celoevropský přístup k přeshraničnímu monitoringu** podporovaného na mnoha úrovních, od evropské po místní, neboť to by mohlo hrát důležitou roli při odstraňování překážek a posilování soudržnosti, což povede k tomu, že všechna shromážděná územní data budou integrována na úrovni EU.

V tomto složitém kontextu tyto teze politik zkoumají hlavní poznatky z výzkumných studií provedených na úrovni EU a shromažďují nejvýznamnější dokumenty EU, neboť cílem programu ESPON je podpořit rozšíření osvědčených postupů přeshraničního monitoringu na celoevropskou úroveň. Prostřednictvím těchto tezí politik hodlá program ESPON dále zkoumat a definovat možné cesty pro harmonizovaný a rozšířený sběr územních důkazů, strukturovaný na úrovni EU, s cílem informovat o účinnější tvorbě politik a upevnit přeshraniční spolupráci.

KLÍČOVÁ POUČENÍ

- Proč by měl být vytvořen celoevropský systém pro monitoring přeshraničních regionů? Pro shromažďování kvalitních souborů dat a ukazatelů pro rozvoj účinných politik založených na faktech pro přeshraniční regiony, překonávání překážek a využívání příležitostí při zajištění účinné celoevropské koordinace.
- Proč zkoumat to, co je třeba monitorovat na celoevropské úrovni? Kvůli sběru odpovídajících souborů dat pro příslušné správní úrovně. Kvůli sledování a monitoringu interakcí, toků a výměn.
- Proč hledat způsoby, jak vyvinout celoevropský harmonizovaný přístup? Pro podporu a šíření osvědčených postupů, jakými jsou národní, přeshraniční a regionální iniciativy na úrovni EU, s cílem využít stávajících znalostí a posílit koordinaci a spolupráci na hranicích, což povede k evropské koordinaci a zapojení národních, regionálních i místních zainteresovaných subjektů (stakeholders), jakož i přeshraničních sítí.

1) MOT and BBSR (2019), France-Germany Cross-border Observation at the Heart of Europe (<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/the-mot/public/france-germany-cross-border-observation-at-the-heart-of-europe/>).

2) van der Valk, J. (2020), Cross-Border Impact Assessment 2019 – Dossier 5: Cross-border monitoring – A real challenge, Maastricht: Institute for Transnational and Eu Regional Cross Border Cooperation and Mobility, Maastricht University.

Předmluva

Celoevropský přeshraniční monitoring je systém, o který je třeba stále usilovat

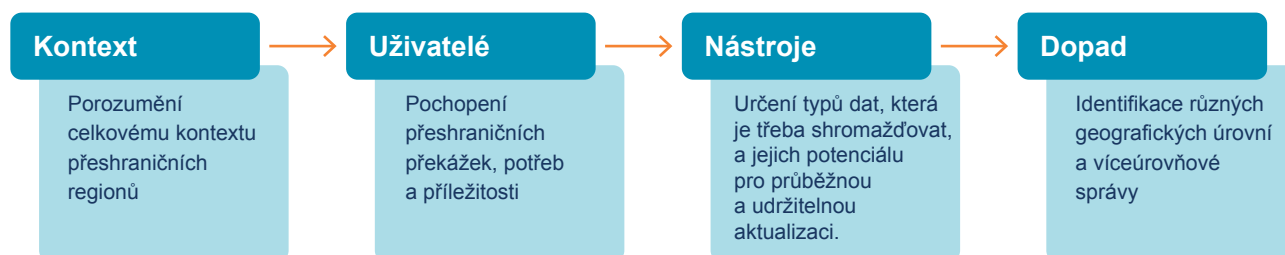
Na cestě k dosažení Evropy bez hranic, jak ji předpokládají strategie a dokumenty EU, byly vyvinuty (dlouhodobé) formy spolupráce mezi členskými státy a/nebo mezi příhraničními regiony, které se následně promítly do konkrétních opatření. Kromě toho se v souvislosti s evropským integračním procesem a dokončením jednotného evropského trhu počet interakcí a toků v rámci regionů na vnitřních a vnějších hranicích EU (snížením celkových formalit, času a nákladů) nadále zvyšuje.

Evropská komise [2017] uznala, že je třeba realizovat určitá opatření, která přesahují rámec evropského financování, a zdůraznila způsoby, jakými by EU a její členské státy mohly „snížit složitost, délku a náklady přeshraniční interakce a podpořit sdružování služeb podél vnitřních hranic“. Komise proto určila 10 konkrétních opatření, „která mají velký potenciál odstranit další překážky“. Mezi těmito opatřeními bylo konkrétně uvedeno zřízení plně funkční, fungující celoevropské sítě, která může monitorovat a sledovat toky v přeshraničních regionech, jako nezbytný a logický další krok v rychle se měnících souvislostech. O čtyři roky později se Evropská komise k tomu sdělení vrátila v rámci nové zprávy [Evropská komise, 2021a] a znovu zdůraznila, že přeshraniční spolupráce je důležitým faktorem přispívajícím k udržitelnému regionálnímu rozvoji a k provádění kohezních politik (konkrétněji v kontextu, který vytvořila pandemie COVID-19).

Cílem tohoto dokumentu je proto pochopit současný stav přeshraničního monitoringu a určit některé klíčové poznatky, které by mohly být využity při vytváření integrovaného celoevropského přístupu, zejména při vytváření společných metodik a rámců pro vytváření souborů dat, s přihlédnutím k omezením a požadavkům, které jsou s tímto úsilím spojeny.

Potenciální přínos programu ESPON

Na základě rozsáhlého výzkumu a přímých konzultací s příslušnými zúčastněnými stranami je cílem těchto tezí politik dále konsolidovat a podpořit práce na rozvoji integrovaného a harmonizovaného přístupu k přeshraničnímu monitoringu. Tento dokument přitom zkoumá jak procesy, tak operativní aspekty, neboť vzhledem ke složitosti faktorů a institucí, které je třeba vzít v úvahu, vyžaduje tato činnost koordinovanou a zastřešující perspektivu. Pro získání klíčových poznatků z tohoto složitého tématu jsou analyzovány následující hlavní body tak, aby bylo možné pochopit nezbytnost a potenciální přínosy zavedení celoevropského přístupu k přeshraničnímu monitoringu.

1

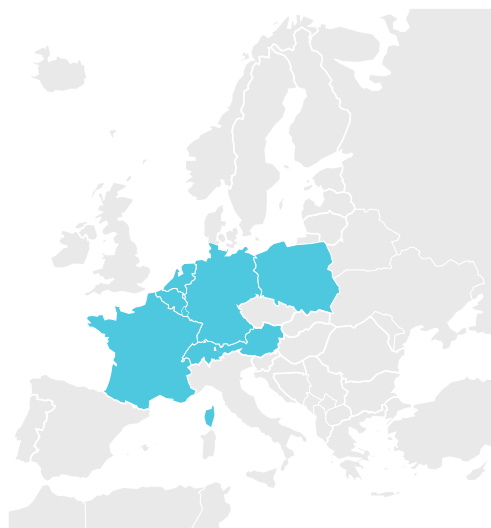
Přeshraniční monitoring – kombinace iniciativ shora dolů a zdola nahoru

Vytváření důkazů o přeshraniční interakci pro účely rozhodování je jednou z priorit Evropské komise a v tomto smyslu již byly podniknuty některé kroky, například realizace pilotního projektu ve spolupráci se statistickými úřady „s cílem prozkoumat nejlepší způsoby identifikace přeshraničních pracovníků v celé EU. Eurostat zveřejnil vylepšený soubor regionálních tabulek z evropského výběrového šetření pracovních sil, aby poskytl bohatší informace o přeshraniční práci“ [Evropská komise, 2021a].

Jedním z nejdůležitějších kroků, které byly učiněny při zlepšování podmínek pro účinný systém přeshraničního sledování a monitorování, je „vytvoření neformální sítě přeshraničních statistických úřadů a regionálních datových portálů, které budou zkoumat osvědčené postupy s cílem rozvíjet přeshraniční data“ [Evropská komise, 2021a]. Úsilí, kterého se ujala Přeshraniční operační mise

(Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT) a Meziřesortní delegace pro územní plánování a regionální atraktivitu (Délégation interministérielle à l'aménagement du territoire et à l'attractivité régionale (DATAR, dříve ANCT), spolu se Spolkovým ústavem pro výzkum stavebnictví, urbanismu a územního rozvoje (Bundesinstitut für Bau-, Stadt- und Raumforschung (BBSR) a za podpory Evropské komise vyústily v několik rozsáhlých iniciativ, které se zaměřují na monitoring přeshraničních toků. Z těchto iniciativ má největší územní pokrytí Evropská síť pro přeshraniční monitorování [BBSR, 2020] (viz níže). Tato síť byla zřízena v roce 2018 a je přímým výsledkem pilotního projektu „Sběr dat o příhraničních regionech“. Od té doby síť soustředila své úsilí na identifikaci technických možností sběru dat, překonávání výzev a také na návrh organizačního rámce pro monitoring konkrétních příhraničních regionů.

Pokrytí zemí Evropskou sítí pro přeshraniční monitoring

Francie, Německo, Nizozemsko, Polsko, Rakousko a Švýcarsko podepsaly memorandum, v němž se zavázaly spolupracovat na zlepšení situace v oblasti přeshraničních dat. Vedle národních a regionálních zástupců jsou do sítě zapojeny i následující instituce s relevantní činností v oblasti monitorování území a tvorby dat ve vztahu k přeshraničním oblastem: Statistics Poland, Statistics Netherlands, National Institute of Statistics and Economic Studies (INSEE), Regional Office for Spatial Planning of the Westpomeranian Voivodeship, Mission Opérationnelle Transfrontalière (MOT), Bundesinstitut für Bau-, Stadt- und Raumforschung (BBSR), Department of Spatial Planning of the Ministry of Energy and Spatial Planning, Agence nationale de la cohésion des territoires, Austrian Institute for Regional Studies (ÖIR), Landesbetrieb Information und Technik Nordrhein-Westfalen (IT.NRW), BBSR, UniGR-Center for Border Studies (UniGR-CBS), Federal Employment Agency, Federal Office for Spatial Development (ARE) (Swiss government), Federal Statistical Office (Swiss government), Observatoire interrégional du marché de l'emploi (OIE), Institute for Territorial Development (IRT), Système d'Information Géographique de la Grande Région (SIG-GR), and Regionaler Planungsverband Oberlausitz-Niederschlesien.

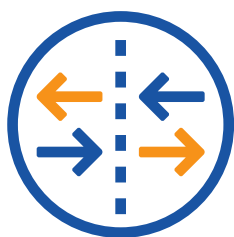
3) Evropský seminář o přeshraničním pozorování území se konal 10. prosince 2012 ve francouzském Nancy. Viz MOT [2014].
 4) <http://www.espaces-transfrontaliers.org/>
 5) https://www.bbsr.bund.de/BBSR/EN/home/_node.html

Některá z hlavních poselství, která síť dosud předala, podporují nutnost rozšíření osvědčených postupů na úrovni EU, aby bylo dosaženo zdravého společného přístupu [BBSR, 2020].

- „Stávající monitorovací činnosti jsou v současné době zatíženy limity přeshraničních statistik: nedostatek srovnatelnosti, dostupnosti, přístupnosti nebo vhodných ukazatelů jsou běžnými problémy, s nimiž se uživatelé dat a rozhodovací orgány v přeshraničním měřítku setkávají.“
- „Existuje shoda (mezi členy), že zlepšení situace není možné bez další spolupráce. Harmonizace (anebo alespoň sblížení) dat a definice ukazatelů lze dosáhnout zvýšenou komunikací mezi poskytovateli dat a jejich uživateli. To vyžaduje intenzivnější průřezové výměny mezi evropskými zainteresovanými subjekty na regionální a národní úrovni.“
- „Stávající národní a regionální iniciativy se také musejí vzájemně doplňovat. V této souvislosti se vytvoření sítě pro přeshraniční monitoring jeví jako nezbytné pro strukturování dlouhodobé spolupráce a usnadnění komunikace mezi příslušnými zainteresovanými subjekty.“
- „Stavět na stávajících datech a metodách a postupně je rozšiřovat. Rozvoj přeshraničních statistik by měl být vnímán jako inovační proces. Inovace se nejlépe organizuje prostřednictvím spolupráce, které lze zase dosáhnout pouze na základě skutečného závazku zainteresovaných subjektů, a nikoli tím, že budou ke spolupráci nuceny.“

Ke konsolidaci celoevropského přístupu je třeba podniknout další kroky, neboť potřeba integrace a harmonizace přeshraničního monitoringu je zdůvodňována v diskurzech aktivních přeshraničních sítí (jako je Sdružení evropských příhraničních regionů – AEHR) i v diskurzech dalších institucí EU. Například⁶⁾ v roce 2018 zveřejnil Evropský účetní dvůr zprávu o mobilitě pracovních sil, která předložila část svých doporučení jako požadavky v budoucích projektech EURES – shromažďovat a analyzovat důkazy o přeshraniční mobilitě v přeshraničním regionu obecně shromažďováním konkrétních, aktuálních informací zahrnujících:

- A) Data nebo jiné indicie týkající se současného stavu: směr současných toků mobility, ekonomický význam toků mobility v přeshraničním regionu; současná odvětví a povolání s vyšší mírou mobility (podle zúčastněných regionů); kategorie zaměstnavatelů zaměstnávajících přeshraniční pracovníky (podle zúčastněných regionů); počet a profil současných přeshraničních pracovníků v přeshraničním regionu (povolání, úroveň kvalifikace, vzdělání, věk, pohlaví) podle zúčastněných regionů; překážky mobility.
- B) Data, další údaje a hodnocení týkající se budoucího potenciálu: Odvětví a profese s nedostatkem kvalifikovaných pracovníků (podle zúčastněných regionů); Profily uchazečů o zaměstnání, kteří mají v současné době potíže s hledáním zaměstnání ve svém regionu (podle povolání, úrovně kvalifikace, délky trvání smlouvy) podle zúčastněných regionů; kategorie a počet potenciálních zaměstnavatelů, kteří by mohli mít v budoucnu zájem o nábor příhraničních pracovníků (podle zúčastněných regionů).

Úloha přeshraničního monitoringu je zdůrazněna také ve zprávě o Přeshraničním monitoringu Francie a Německa v srdci Evropy [MOT a BBSR, 2019]. Oba partneři činí další kroky a nastiňují seznam možných přínosů zřízení takového systému:

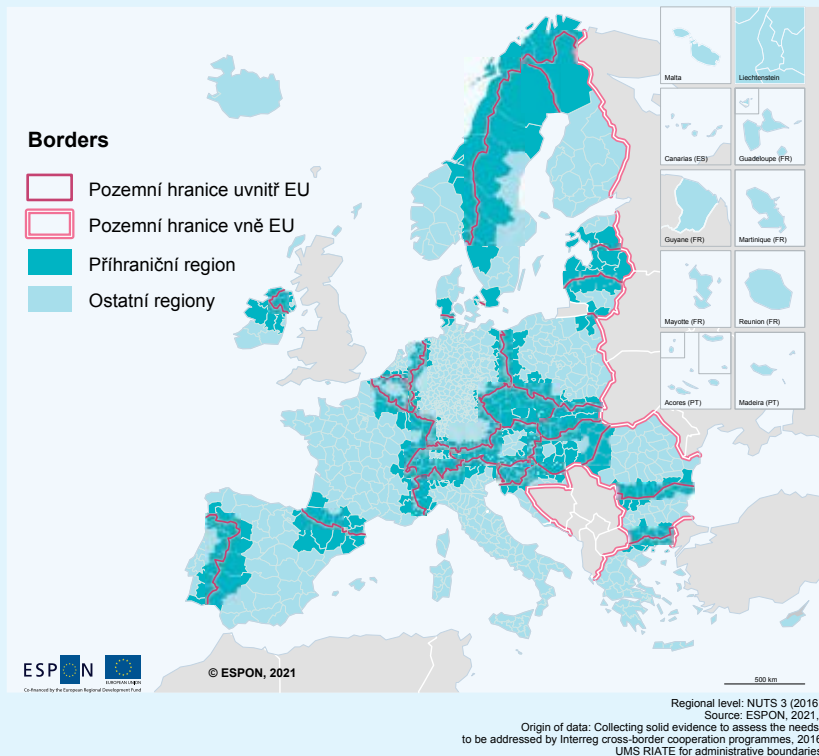
- Jako důkaz podporující relevantnost zajištění jejich rozvoje a správy.
- Pro zdůraznění jejich specifických rysů, jejich potenciálu a potřeb, aby bylo možné v jejich rámci přijmout účinnější opatření na různých územních úrovních.
- Porovnat je s jinými územími, aby bylo možné posoudit spravedlnost veřejných politik, které se na ně vztahují (znevýhodnění přeshraničních území ve srovnání s ostatními).

6) van der Valk, J. (2020), Cross-Border Impact Assessment 2019 – Dossier 5: Cross-border monitoring – A real challenge, Maastricht: Institute for Transnational and Eu Regional Cross Border Cooperation and Mobility, Maastricht University.

Bohatství příhraničních regionů EU – co je třeba sledovat a monitorovat

Na území, které pokrývají členské státy EU, Andorra, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko a Spojené království, bylo identifikováno celkem 62 příhraničních regionů, z toho 45 na pozemních hranicích (mapa 1) a 17 na námořních hranicích (mapa 2) [DG Regional and Urban Policy, 2016].

Pozemní hranice

Důležitá fakta a data

PŘÍHRANIČNÍ REGIONY EVROPSKÉ UNIE:

**VNITŘNÍ PŘÍHRANIČNÍ REGIONY
POKRÝVAJÍ 40 % ÚZEMÍ EU**

**PRODUKCE
30 % HDP EU**

**DOMOV
30 % OBYVATEL EU**

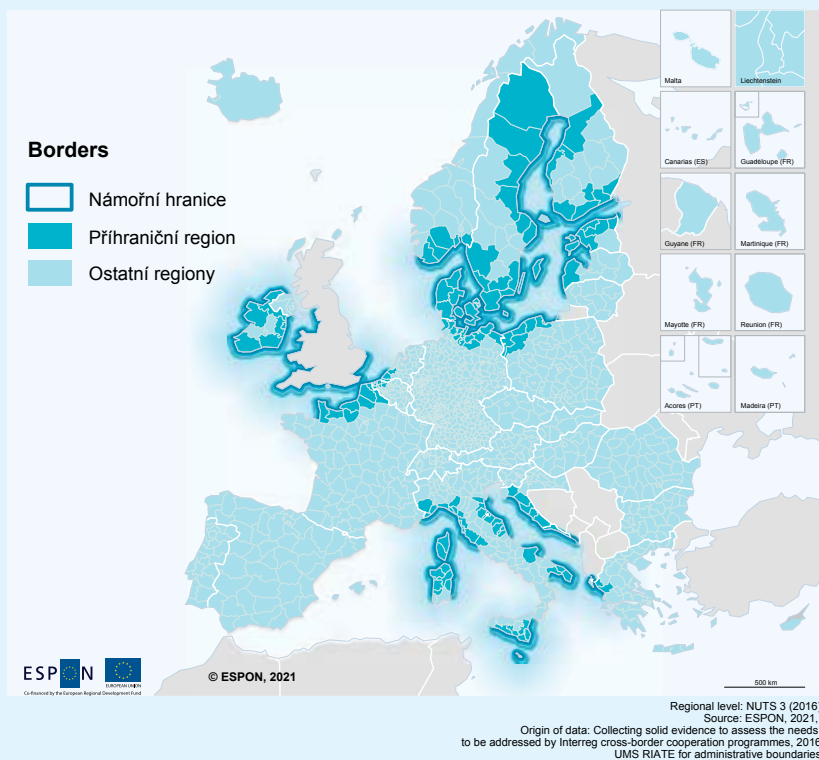

**HOSTITEL
~ 2 2 MILIONY PŘESHRAŇIČNĚ
DOJÍŽDĚJÍCÍCH**

HRANICE, KTERÉ BYLY KDYSI VNÍMÁNY
JAKO ÚZEMNÍ BARIÉRY, JSOU NYNÍ
POMALU ROZMAZÁVÁNY ROSTOUCÍMI
REGIONÁLNÍMI A MÍSTNÍMI INTERAKCEMI.

Námořní hranice

GDP, gross domestic product.

Zdroj: Údaje jsou převzaty z Evropské komise [2017].

Pochopení překážek, potřeb a příležitostí přeshraničních regionů

Spolupráce na přeshraniční úrovni často vyžaduje, aby zúčastněné strany identifikovaly jak (společné/odlišné) potřeby, tak překážky, které je třeba řešit. Spolupráce může probíhat na různých správních úrovních, například pod národní záštitou a jako společné místní cílené akce. Pro Evropu existuje mnoho dobrých příkladů, které by bylo možné uvést s ohledem na nastavení rozumných forem přeshraniční spolupráce (obrázek 2) [European Commission, 2015; Wassenburg and Reitel, 2020].

Spolupráce má mnoho podob a bez ohledu na institucionální uspořádání vyžaduje, aby byly předem učiněny určité přípravné kroky. Ty jsou vždy spojeny s posouzením stávající situace a se stanovením priorit. Kromě toho, ačkoli spolupráce probíhá více organicky na přeshraniční úrovni, je plně operativní, a to nalezením praktických řeše-

ní pro překonání překážek v dostupnosti dat. Na vyšších úrovních, jako je národní úroveň nebo úroveň EU, se situace mění kvůli různorodosti organizačních rámců, což způsobuje, že sběr dat o přeshraničních potřebách, překážkách nebo příležitostech je nedostatečný a nesourodý.

Sběr dat omezený na administrativní hranice (celostátní, regionální nebo místní) je nedostatečný a vychází především ze souborů národních statistických dat. Omezení však přesahují administrativní hranice, neboť tyto soubory dat nezaznamenávají vysokou úroveň toků a interakcí, k nimž dochází každý den napříč přeshraničními oblastmi a uvnitř nich. Proto, aby bylo možné získat jasnou představu o tom, co přesně je třeba v těchto regionech řešit a jak zvýšit jejich potenciál, je nezbytný provádět územní monitoring, a to tím spíše v budoucím kontextu, kdy budou dostupné finanční prostředky přímo zaměřeny na rozvoj integrovaného přístupu ve prospěch přeshraničních regionů.

Obrázek 2

(I) První kroky k vytvoření určité formy přeshraniční spolupráce lze vysledovat již v poválečném období obnovy, kdy byla 5. září 1944 podepsána přechodná celní úmluva mezi Nizozemskem, Belgií a Lucemburskem; v roce 1948 začala fungovat celní unie Beneluxu; v roce 1953 se země dohodly na protokolu o koordinaci hospodářské a sociální politiky, po němž následovala Smlouva o hospodářské unii Beneluxu podepsaná v roce 1958.

(II) Na počátku 50. let 20. století navázaly spolupráci sousední země, například Nizozemsko-Německo nebo Německo-Francie-Švýcarsko; později se spolupráce rozšířila na větší skupinu zemí, kterou tvořila Belgie-Francie-Švýcarsko-Německo-Nizozemsko-Lucembursko.

(III) Severské země (skupina Dánsko – Švédsko – Norsko – Island) navázaly regionální spolupráci v 60. a 70. letech 20. století; tato skupina učinila další krok a v roce 1971 založila oficiální orgán pro mezivládní spolupráci – Severskou radu ministrů.

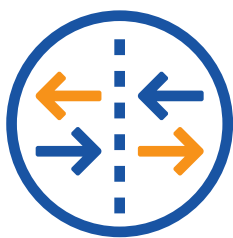
(IV) V důsledku výše uvedených regionálních iniciativ začaly evropské instituce od 80. let 20. století poskytovat právní a finanční podporu přeshraniční spolupráci. To vytvořilo předpoklady pro rozvoj nových iniciativ, které se zpočátku rozšířily podél hranic zemí západní Evropy.

(V) Po roce 1990 umožnil proces rozšíření EU jejím novým členům ze střední a východní Evropy zažít přeshraniční spolupráci v méně rigidním formátu – ve srovnání se západním modelem jsou regionální iniciativy ve střední a východní Evropě stále méně časté nebo méně silné z hlediska institucionálního uspořádání.

Zdroj: Zpracoval ESPON

Benelux, Economic Union of Belgium, Luxembourg and the Netherlands; CEE, central and eastern Europe.

Shromažďování dat a důkazů o překážkách na hranicích a uvolnění potenciálu přeshraničního rozvoje je prvním nezbytným krokem k jejich řešení. Avšak do shromažďování a analýzy informací o problémech a složitosti hranic jsou investovány jen omezené prostředky.

[...]

Podobně omezená dostupnost statistických a geoprostorových dat o přeshraničních tocích snižuje prostor pro skutečný rozvoj přeshraniční politiky a rozhodování.

[...]

Statistická a geoprostorová data popisující přeshraniční toky a jevy nejsou vždy dostatečně dostupná nebo standardizovaná tak, aby tvůrci politik mohli přijímat informovaná rozhodnutí.

European Commission [2017]

Každodenní řešení problémů je zdrojem inovativních přístupů, zejména s ohledem na to, že přeshraniční regiony čelí různorodým překážkám v různých odvětvích. Běžnou praxí je, že když se objeví potřeba, shromažďují se potřebná data prostřednictvím neformálních/dočasných partnerství a podporují tak informovaná rozhodnutí. Avšak vzhledem k absenci integrovaného rámce a metodického

přístupu tato metoda přehlíží dlouhodobou udržitelnost a efektivitu a zůstává omezena na malá, vymezená území. Z dlouhodobého hlediska by se tedy vytvoření společného přeshraničního rámce pro pozorování a monitorování na úrovni EU mohlo ukázat také jako velmi užitečný nástroj k překonání překážek (obr. 3).

Obrázek 3

PŘEKÁŽKY IDENTIFIKOVANÉ PRO PŘESHRANIČNÍ REGIONY (NA EVROPSKÉ ÚROVNI):	CO V SÍTI MONITOROVAT	MOŽNÉ VÝSTUPY MONITORINGU PŘESHRANIČNÍCH INTERAKCÍ
Geografické/fyzické překážky: hranice jsou stanoveny podél různých zeměpisných oblastí, což může omezovat a/nebo ztěžovat mobilitu nebo dostupnost. Fyzická infrastruktura v těchto oblastech může být nedostatečně rozvinutá nebo nedostatečně využívána.	Monitoring stupně/intenzity využití infrastruktury, mobility osob a zboží, dostupnosti dopravních prostředků, širokopásmového přístupu atd.	Zlepšená mobilita/dostupnost, efektivní rozmístění zdrojů v nejdůležitějších oblastech/segmentech atd.
Socioekonomické překážky / rozdíly: stárnutí populace, vysoká míra migrace / vylidňování oblastí, vysoká míra nezaměstnanosti, nízké kapitálové investice, nerovnoměrné rozdělení příjmů atd.	Monitoring demografické nerovnováhy, míry nezaměstnanosti, dojíždění podle místa bydliště a místa výkonu práce atd.	Zlepšení sociodemografických podmínek; nižší míra nezaměstnanosti a pokrytí potřeb trhu (propojení pracovních příležitostí s potřebami uchazečů o zaměstnání) atd.
Administrativní, institucionální a správní překážky: nedostatek společných institucionálních opatření, různé přístupy ke správě, různé úrovně kompetencí na místní/regionální úrovni, různé přístupy k řízení rizik atd.	Monitoring administrativních interakcí, počtu projektů realizovaných prostřednictvím spolupráce a míry jejich úspěšnosti atd.	Zlepšení a zefektivnění společného institucionálního uspořádání; snížení rizik při realizaci společných projektů.
Kulturní překážky: jazykové rozdíly, historické rozdíly nebo projevy odlišných kulturních zvyklostí atd.	Monitoring kulturních interakce nebo počtu společných aktivit, aktivit v oblasti cestovního ruchu souvisejících s kulturními akcemi a aktivitami atd.	Překonání kulturních rozdílů
Poskytování veřejných služeb: omezený přístup nebo nedostatečné poskytování služeb (vzdělávání, zdravotnictví, veřejná doprava, územní plánování, cestovní ruch, trh práce, komunikace, ochrana životního prostředí, civilní ochrana atd.).	Monitoring změn ve spádových oblastech, počtu předplatitelů stejné služby z vnitrostátních a sousedních zemí atd.	Zlepšený a udržitelný přístup k poskytování veřejných služeb

M&O, monitoring and observing.

Zdroje: Zpracoval program ESPON dle přeshraničních překážek zjištěných v celoevropských studiích, jakými jsou ESPON [2018] nebo DG Regional and Urban Policy [2016].

1.1

Jaké soubory dat se mají shromažďovat o přeshraničních interakcích a tocích

Pro pochopení toho, jak jsou interakce monitorovány, je třeba se zaměřit na specializované celoevropské studie, jakými jsou například Border Region Data Collection [Evropská komise, 2018g, projekt Cross-border Public Services (CPS) [ESPON, 2018], Territorial Impact Assessment for Cross-Border Cooperation [ESPON, 2019a], a analýza potenciálu velkých dat pro integrovaný rozvoj územní politiky v evropských růstových koridorech [ESPON, 2019b]. Tyto projekty přímo přispěly k objasnění některých důležitých aspektů přeshraničního monitoringu a zároveň k vytvoření snadno dostupných, integrovaných databází nebo metodických rámců.

Zkoumání územních vzorců, které vznikají v příhraničních regionech, je důležitým tématem zájmu tvůrců politik a zainteresovaných subjektů, protože tato území se neustále rozvíjejí, podporují inovace a kvalifikovanou (dojíždějící) pracovní sílu. Rozvojové politiky pro příhraniční regiony se však po dlouhou dobu opíraly pouze o data shromážděná na celostátní úrovni nebo o příležitostná pozorování a méně o komplexní soubory dat shromážděné na úrovni regionálních hranic. Kromě toho v současné době nejsou k dispozici řádná a zásadní data o tocích v příhraničních regionech (shromažďované integrovaným a srovnatelným způsobem na evropské úrovni) pro různé úrovně NUTS.

Nicméně o osvědčené postupy není nouze a jejich rozšiřování v celoevropském kontextu zdaleka přesahuje rámec analýzy potřeb nebo pouhého využívání omezeného počtu dat, která jsou v současné době k dispozici – cílem je harmonizovat sběr dat a účinným způsobem je uspořádat a zpřístupnit širšímu okruhu osob.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 1

Studie ESPON CPS – Cross-border Public Services (Přeshraniční veřejné služby) [2021] – setrvalé úsilí o vytvoření integrované a úplné databáze na úrovni EU.

První studie CPS (2018) přinesla první ucelený přehled o CPS v Evropě (obrázek 4). Jednalo se o jeden z prvních rozsáhlých pokusů realizovaných pro celé území EU (včetně sousedních zemí). Projekt byl rozdělen do dvou hlavních částí. Zprv se zaměřil na vytvoření integrovaného společného metodického přístupu k definici CPS, čímž vystaly problémy s jeho harmonizací, a zadruhé se projekt na základě této definice zaměřil na navržení metody, která by integrovaným a efektivním způsobem shromáždila data potřebná k vytvoření komplexního soupisu CPS na úrovni EU.

Sběr dat se ukázal jako velmi náročný co do svého rozsahu a celoevropskému pokrytí. Přístup k datům byl poměrně omezený, protože žádná databáze neposkytovala dostatečné informace o CPS obecně. Proto byly hlavní zdroje dat použité pro tento soupis získány provedením (1) komplexního online průzkumu, (2) rozhovorů a workshopů se zainteresovanými subjekty, odborníky z praxe a experty zapojenými do případových studií a (3) rešerší literatury, dokumentů a online zdrojů. Na základě rešerší vznikl rozsáhlý seznam sekundárních zdrojů, takže byly vybrány pouze příklady CPS ze soupisů shromážděných subjekty s evropskou působností (např. příklady z Generálního ředitelství EU (GR) pro regionální a městskou politiku, GR pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování a databáze projektů LIFE, seznamy příkladů z Evropského výboru regionů, AEER, MOT, Středoevropské služby pro přeshraniční iniciativy, databáze Keep pro projekty Interreg Europe a dokumenty z Hospodářské unie Belgie, Lucemburska a Nizozemska a příklady nalezené v nedávných zprávách na evropské a národní úrovni atd.) Výsledkem byl soupis, který shromáždil 579 CPS.

Po sestavení tohoto prvního soupisu studie určila další kroky, které jsou nezbytné pro definování úplného obrazu: (1) rozšířit databázi CPS podél všech vnitřních a vnějších evropských hranic a (2) pravidelně aktualizovat databázi CPS, protože vznikají nové CPS a stávající CPS mohou z různých důvodů zaniknout.

Obrázek 4

Vývoj poskytování CPS v Evropě

Vývoj CPS v čase
(po 5 až 9 letech)

- Propojení s poskytovateli služeb
- Hranice států

Zdroj: projekt ESPON CPS [2018]

Při analýze vývoje CPS se ukazuje, že po roce 2000 bylo založeno více CPS než v předchozích desetiletích, což je přímým důsledkem rozšíření EU. Zvyšující se počet je tedy způsoben častějším zaváděním CPS zahrnujících východoevropské země. Počet CPS v Evropě pomalu a trvale roste, v průměru o 5 až 10 nových CPS ročně.

Překážky, se kterými jsme se setkali při zavádění CPS (podíl na celkovém počtu odpovědí):

Výsledky tohoto projektu se ukázaly jako cenné, protože se kolem tohoto tématu rozproutla debata, která zdůraznila význam dostupnosti dat. Na základě této debaty zahájily GŘ pro regionální a městskou politiku EU a program ESPON dva projekty, které vznikly na základě spolupráce, koordinace a vzájemného doplňování v návaznosti na studii CPS [2021]. Jejich cílem je (1) konsolidovat a ověřit konceptní společnou definici CPS společně s příslušnými zainteresovanými subjekty a zapojenými sítěmi, (2) vyvinout systém pro průběžnou aktualizaci a monitorování sestaveného soupisu CPS a (3) aktualizovat celoevropskou znalostní základnu o CPS. Předpokládá se, že projekty budou dokončeny v druhé polovině roku 2022.

Nedostatečná dostupnost dat, která byla zdůrazněna jako jeden z největších problémů, může souviset se dvěma hlavními omezeními.

1. Administrativní kompetence a územní pokrytí. Pozorování, monitorování a hodnocení dopadu tolika typů spolupráce, které přesahují formální hranice, nelze provádět sběrem dat pouze z jedné strany nebo pouze na národní úrovni, zejména proto, že národní statistické úřady nejsou oficiálně pověřeny shromažďováním přeshraničních dat.

2. Harmonizace sběru dat, rámců a metodik. Interakce, které probíhají na tolika úrovních a zahrnují tolik zainteresovaných subjektů, nelze zohlednit bez řádné, integrované metodiky pro identifikaci, sběr, inventarizaci, analýzu a vyhodnocování dat.

Potřeba dat se jen zvýšila, protože počet přeshraničních forem spolupráce se zdvojnásobil v důsledku rostoucího počtu výměn v příhraničních regionech a mezi nimi. Nedávný vývoj, jako například pandemie COVID-19, však poukázal na akutnější potřebu koordinace opatření a akcí mezi sousedními státy a na úrovni EU. Rychlé šíření viru

přinutilo rozhodovací orgány přijmout nový typ reakce na mimořádné události, která byla velmi drastická a přísná. Některá z přijatých opatření byla zaměřena přímo na příhraniční regiony a omezila na minimum nebo dokonce zastavila jakoukoli výměnu mezi nimi. Tato situace vynesla na světlo neobvyklou novou realitu, která omezuje mobilitu osob nebo zboží a zvýrazňuje všechna omezení a restriktce, které se tyto příhraniční regiony snažily minimalizovat. Pro obyvatele některých přeshraničních regionů EU, například v severských zemích, to byla situace, s níž se dosud nesetkali, protože hranice byly v posledních padesáti letech volně prostupné.

První empirickou zprávu na toto téma [DG Regional and Urban Policy, 2021] s jasným zaměřením na posouzení dopadů uzavření hranic na přeshraniční regiony, vyvození poučení a doporučení do budoucna, která se týká období od března do června 2020, vypracovala MOT jménem GŘ pro regionální a urbánní politiku. Některé závěry uvedené ve zprávě se přímo zabývaly dostupností dat, přičemž zdůraznily potřebu koordinace na místní a národní úrovni a doporučily, aby pro úroveň hranic byla vytvořena monitorovací centra poskytující spolehlivá a harmonizovaná

přeshraniční údaje, které by napomohly vzájemnému porozumění a posílily monitoring přeshraniční spolupráce prostřednictvím rámce víceúrovňové správy [DG Regional and Urban Policy, 2021].

Lze tedy tvrdit, že pandemie COVID-19 jen zdůraznila význam dostupnosti dat na přeshraniční úrovni (zejména data v oblasti poskytování veřejných služeb, jakými jsou reakce na mimořádné události, zdravotnictví, trh práce, doprava nebo institucionální spolupráce) jako předpokladu dobré spolupráce a koordinace na všech správních úrovních. V souladu s tímto argumentem lze dále zdůvodnit, že cílená a flexibilní opatření mohla být lépe podpořena a řešena s využitím snadno dostupných dat o územní evidenci shromážděných prostřednictvím systému monitorování a pozorování zavedeného na přeshraniční úrovni.

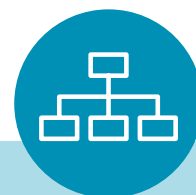
Harmonizovaný přístup k monitoringu přeshraničních toků a vazeb na úrovni EU by mohl pomoci prakticky řešit překážky pro příhraniční regiony. **Jaká data však mohou být v takovém přístupu užitečné?** Na obrázku 5 jsou uvedeny dva typy dat.

Obrázek 5

Kvantitativní data

Databáze a statistické ukazatele z národních i regionálních databází. Tyto ukazatele je třeba shromažďovat na obou stranách hranice, jsou středem analýz a lze je rozdělit do následujících hlavních kategorií: (1) sociodemografické (počty obyvatel, demografická struktura atd.), (2) socioekonomické (hospodářství, zaměstnanost, kvalita života a bydlení, občanská vybavenost, ceny nemovitostí, daňové a sociální podmínky atd.) a (3) hmotné a počítatelné přeshraniční toky, které utvářejí přeshraniční území (např. pracovní síla).

Kvalitativní data

Různé komplexní soubory dat: například „postupy spolupráce, multikriteriální analýza přeshraničních projektů a problémů, analýza politických, administrativních a kulturních systémů, které se setkávají na hranicích a které je třeba harmonizovat“. Tyto soubory dat je třeba shromáždit pomocí stejné metodiky pro obě strany hranice, což je postup, který pro některé znamená uzavření předběžných dohod o spolupráci, ale také pochopení specifických potřeb jejich příhraničních regionů.

Zdroje: Zpracoval program ESPON na základě MOT, 2014 – Průvodce MOT č. 9 – Pozorování přeshraničních území. (https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/cahiers_de_la_mot_9_en.pdf)

1.2

Přijetí víceúrovňového přístupu ke sběru dat pro přeshraniční monitoring

Shromažďování a vytváření spolehlivých databází je přímo spojeno s kompetencemi různých správních úrovní (od makro až po mikroúroveň). Kromě toho, ačkoli lze tvrdit, že většinu datových souborů potřebných pro přeshraniční pozorování a monitorování v EU lze zpřístupnit, neboť jsou vytvářeny na národní úrovni ve statistických institucích, stále existují určité problémy po metodické stránce spojené s harmonizací a zajištěním srovnatelnosti ukazatelů. Vzhledem ke složitosti tohoto úkolu by tedy sběr dat pro přeshraniční regiony měl být v závislosti na ukazatelích a rozsahu dopadu prováděn na různých úrovních: **evropské, národní a nižší než národní**.

V tomto procesu se na tvorbě nebo sběru dat přímo podílejí tyto relevantní zúčastněné strany:

- **instituce EU nebo subjekty s působností na úrovni EU**, jako je Eurostat, přeshraniční koordinační místa na evropské úrovni a různé programy financované z evropských fondů (např. GŘ pro regionální a městskou politiku, Interreg, ESPON), které již hrají důležitou roli v přeshraničním pozorování a monitorování;
- **přeshraniční orgány a sítě**, které pokrývají většinu území EU:
 - Jedním z nejvýznamnějších příkladů je Sdružení evropských příhraničních regionů (AEBR/ AGEF/ ARFE)⁷⁾, které zahrnuje přibližně 100 členů, příhraniční a přeshraniční regiony v členských státech EU a v Radě Evropy, Evropská síť pro přeshraniční monitorování atd;
- **národní, regionální a přeshraniční struktury**:
 - od ministerstev po příslušné národní agentury a instituce zabývající se statistikou v členských státech EU – národní statistické úřady nebo agentury představují jednoho z nejdůležitějších aktérů, neboť jejich úloha je stejně důležitá při sběru dat jako při vytváření harmonizovaných metodik pro přeshraniční regiony – a specializované struktury, které se zabývají přeshraniční problematikou (např. MOT,⁹⁾ BBSR a Středoevropská služba pro přeshraniční iniciativy (CESCI)¹⁰⁾;

- **místní orgány, zúčastněné strany a poskytovatelé služeb, nevládní organizace a místní instituce produkující znalosti** (univerzity, výzkumné ústavy atd.).

Jednotlivé vrstvy sběru dat by se tedy daly rozdělit do následujících skupin.

Celoevropské datové soubory

Soubory statistických dat, která se vytvářejí na úrovni EU, pocházejí z národních databází shromažďovaných a harmonizovaných prostřednictvím Eurostatu a zveřejňují se v hlavním referenčním dokumentu – „Statistické ročenice Eurostatu“ (avšak bez výslovného přeshraničního hlediska). Kromě toho byly dosud v rámci různých iniciativ nebo projektů vytvořeny soubory dat zaměřené na přeshraniční spolupráci, které byly uváděny jako spolehlivé zdroje:

- zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti vypracované Generálním ředitelstvím Evropské komise pro regionální a městskou politiku **se specifickými analýzami zaměřenými na příhraniční regiony** (např. **Sběr dat o příhraničních regionech** – společné úsilí realizované pod vedením CBS (NL) a zahrnující klíčové hráče v oblasti tvorby dat o přeshraniční spolupráci, jako jsou národní statistické úřady z DE, BE, FR, PL, IT, SI a DK), 2018; **Dopady uzavření hranic vyvolaných COVID-19 na přeshraniční regiony**, 2020, iniciované Evropskou komisí a realizované MOT; **Řešení překážek na hranicích: kompendium 43 případů**, 2020; **Komplexní analýza stávajících přeshraničních železničních dopravních spojení a chybějících spojení na vnitřních hranicích EU**, 2018; **Zmírnění právních a administrativních překážek v příhraničních regionech EU**, 2017; **Shromáždění spolehlivých důkazů pro posouzení potřeb, které mají být řešeny v rámci programů přeshraniční spolupráce Interreg**, 2016);
- tematické studie s územní perspektivou monitoringu a pozorování, které vypracoval ESPON (včetně projektů, jako je projekt **CPS** [2018], Evropský územní monitorovací systém [European Territorial Monitoring System 2014], pilotní projekt pro region nadnárodní spolupráce – Territorial Monitoring for the Baltic Sea Region [2013] a projekt zabývající se regiony přeshraniční a nadnárodní spolupráce – Cross-border and transnational cooperation regions project [2012]).

7) <https://www.aebr.eu/>

8) <http://www.espaces-transfrontaliers.org/>

9) <https://www.bbsr.bund.de/>

10) <https://cesci-net.eu/>

Při pohledu na úroveň EU by bylo možné pro přístup ke konkrétním datům o příhraničních regionech dále využít následující různé zdroje dat¹¹⁾ s celoevropským pokrytím, pokud budou jejich (současná) omezení v budoucnu překonána (např. pro census v roce 2031).

- **[Kvantitativní data]** Šetření pracovních sil Evropské unie **The European Union Labour Force Survey** se provádí ve všech členských státech EU¹²⁾, čtyřech kandidátských zemích a třech zemích Evropského sdružení volného obchodu v souladu s Nařízením Rady (ES) č. 577/98 ze dne 9. března 1998.¹³⁾ V současné době obsahuje šetření (pro vědecké účely) mikrodata za všechny členské státy a také za Island, Norsko, Švýcarsko a Spojené království. Jedná se o dobrý příklad harmonizovaného souboru dat, který využívá společné klasifikace (jakými jsou Statistická klasifikace ekonomických činností v Evropském společenství (NACE), Mezinárodní standardní klasifikace zaměstnání (ISCO), Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání, NUTS) a zároveň shromažďuje stejný soubor ukazatelů v každé zemi.¹⁴⁾ Jelikož je však soubor dat k dispozici pouze na národní nebo regionální úrovni,¹⁵⁾ neumožňuje to požadovanou geografickou granularitu pro získání cenných důkazů pro příhraniční regiony. Jedná se o cenný zdroj dat, na němž lze postavit ucelenější strukturu, která uvádí soubory kvantitativních dat, ale k níž by měly být přidány některé další vrstvy, které by odrážely interakce nebo toky na obou stranách příhraničních regionů.
- **[Kvantitativní data]** **Administrativní data** jsou shromažďována a používána na národní i místní úrovni pro tvorbu politik, statistik a rozpočtových prognóz (např. data o příjmech používaná pro daňové předpisy). Při analýze těchto druhů datových souborů se nejprve zkoumá jejich dostupnost a poté metodika jejich sběru a agregace; tyto datové soubory mohou poskytnout cenné informace týkající se toků (např. počet příjíždějících a odjíždějících pracovníků). Tyto informace nejsou přímo dostupné (tj. v online integrované databázi) a vyžadují další agregaci, protože je třeba je shromáždit z různých zdrojů, a především je třeba je sestavit na základě harmonizované metodiky pro všechny příhraniční regiony.
- **[Kvalitativní data]** **Nekonvenční data (včetně velkých dat)** zahrnují jak objem a složitost dostupných dat (která jsou neustále vytvářena, distribuována a ukládána), tak i soubory dat, které jsou příliš velké pro tradiční systémy zpracování, a proto vyžadují nové technologie pro vytváření poznatků a důkazů získaných z jejich analýzy. „Kombinace trendu digitalizace administrativních dat, sběru dat prostřednictvím různých zařízení a rychlého vývoje v oblasti ukládání dat vedla k vytvoření četných iniciativ v oblasti velkých dat a otevřených dat v různých měřítkách státní správy, což vede k zajímavým možnostem, pokud jde o procesy prostorové, odvětvové a časové integrace tvorby politik“ [ESPON, 2019b]. Očekává se, že velké objemy dat a analytika založená na umělé inteligenci budou stále více využívány ve všech formách organizací, „a to díky rychlému vývoji a zavádění pokročilých nástrojů, neboť stále více veřejných a soukromých organizací začíná využívat velké objemy dat k informování o své činnosti. Existují čtyři hlavní oblasti činnosti, v nichž lze nalézt dostupné nástroje pro velká data: infrastruktura a analytika; aplikace zaměřené na podniky nebo průmyslová odvětví; nástroje, software, koordinace a vzájemné obohacování z open-source aktivit; datové zdroje pro různé druhy datových objektů, jakými jsou služby, školy a výzkum. Velké, dostupné množství dat přináší tvůrcům politik, jejich organizacím a lidem, kterým slouží, obrovské možnosti využití“, a to i pro ty, kteří se podílejí na přeshraniční spolupráci [ESPON, 2019b].
- **[Kvalitativní data]** Jedním z nejslibnějších zdrojů se zdají být **data z mobilních telefonů – záznamy podrobností o hovorech (call detail records – CDR)**. „Dostupnost těchto dat podnítila výzkum stále výkonnějších algoritmů pro vytěžování dat, které jsou přizpůsobeny pro studium zvyků lidí, vzorců mobility, pro monitorování životního prostředí a pro identifikaci nebo předvídání událostí atd.“ [Evropská komise, 2018]. Nové způsoby sběru dat o příchozích a odchozích osobách pomocí záznamů CDR by mohly představovat příležitost „odhadnout polohu zařízení na nízké regionální úrovni v určitém okamžiku. Data CDR jsou navíc globálním standardem, který používají všichni poskytovatelé mobilních telefonních služeb“ [Evropská komise, 2018].

11) Studie vypracovaná Evropskou komisí o sběru dat v příhraničních regionech jako první zkoumala některé z nejdůležitějších aspektů, které vyvstávají při potřebě přístupu k datům na přeshraniční úrovni [Evropská komise, 2018]. Kromě toho cílená analýza ESPON (2019b) zkoumala, do jaké míry lze nové přístupy ke sběru „velkých dat“ využít k obohacení stávajících územních politik a poskytnutí aktuálnějších důkazů.

12) Včetně Spojeného království do roku 2020.

13) Nařízení Rady (ES) č. 577/98 ze dne 9. března 1998 o organizaci výběrového šetření pracovních sil ve společenství (Úř. věst. L 77, 14.3.1998, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:31998R0577&from=EN>).

14) <https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-labour-force-survey>

15) Informace o podrobných tadech: věk – podle pětiletých pásem; státní příslušnost/země narození – až 15 předem definovaných skupin; NACE – na jednociferné úrovni; ISCO – na třiciferné úrovni; příjem – poskytovan pouze jako (národní) decily a od roku 2009; reálné data nejsou k dispozici; region – NUTS 2; HHNUM – čísla domácností jsou náhodná pro každý datový soubor, což neumožňuje je sledovat respondenty v čase [Eurostat, n.d.].

Tento standard umožňuje vypracovávat statistiky založené na datech z mobilních telefonů podle stejné metodiky na celém světě. Jako přední se ukázala studie Evropské komise o sběru dat o hranicích (Evropská komise, 2018), která posuzovala dostupnost a kvalitu poskytovaných dat a vyvinula nové metody sběru dat z různých zdrojů, pro různé země a s významem pro příhraniční regiony,

ale také zkoumal nová spojení a vzájemné vazby se sítí ESSnet (síť Evropského statistického systému) pro budoucí vývoj. V tomto ohledu studie zdůraznila omezení v přístupu k datům, která vyplývala ze spolupráce se soukromým poskytovatelem, což vedlo k delší čekací době nebo k omezenému či žádnému přístupu k mikrodatům.¹⁶⁾

PŘÍPADOVÁ STUDIE 2

ESPON [2019b] – zkoumání nových způsobů přístupu ke složitým datovým souborům

Studie¹⁷⁾ týkající se tzv. Severní růstové zóny¹⁸⁾ se zaměřila na výzkum a hodnocení nových dostupných zdrojů dat a zkoumala, jak využít potenciál velkých dat k lepšímu informování o územních politikách v evropských růstových koridorech. Studie tvrdila, že zkrácení produkční doby při získávání různých ukazatelů by bylo přínosem pouze pro rozhodovací orgány, neboť by jim umožnilo přístup k aktuálním informacím týkajícím se dané oblasti politiky. To by však na druhé straně znamenalo, že by subjekty veřejného sektoru musely rozvíjet své kapacity a postupy pro využívání velkých dat, neboť jejich síla, rychlost a rozsah neustále rostou. Rozhodování založené na datech však není jednoduché. Datové soubory vyžadují neustálou pozornost a úsilí, aby mohly být převedeny do použitelných poznatků.

Data a metody použité v této studii byly všestranné, protože studie musela pokrýt tři hlavní politická témata: (1) plánování infrastruktury a konektivity; (2) hospodářský rozvoj a (3) plánování využití území. Byl vytvořen koncepční rámec, který podpořil identifikaci datových souborů pro komplexní popis toků a interakcí podél evropských růstových koridorů (např. dopravní toky, sociální a intelektuální sítě a služby). Navržený rámec byl testován prostřednictvím případových studií, které zkoumaly úroveň fluktuace vnitrostátní dopravy a dojížděky do zaměstnání, analýzu projektových sítí a pasivní mobilní polohová data pro analýzu dopravní infrastruktury. Tyto případy představily nové cesty pro analýzu, integraci a využití velkých dat s cílem rozšířit obzor nových funkčních geografí.

V metodologickém rámci studie zdůraznila:

- důležitost hledání rozmanitosti při získávání, tvorbě a správě dat pro analýzu jako základu pro tvorbu politiky/rozhodování založené na důkazech;
- význam kombinování nejen různých souborů dat (popisujících jejich různé charakteristiky), ale také konvenčních a nekonvenčních (nebo nových) souborů dat při snaze o pochopení složitých interakcí;
- nutnost vytváření partnerství veřejného a soukromého sektoru na různých úrovních rozvoje s cílem využít potenciál velkých dat;
- nutnost rozvoje platform pro spolupráci s cílem vytvořit veřejnou hodnotu odvozenou z nových zdrojů dat, což je další krok k vymezení důležité role, kterou budou hrát instituce EU a statistické úřady (spolu s výzkumnými organizacemi) při zkoumání a využívání potenciálu velkých dat.

16) V dalším kroku zmíněné studie mohl nizozemský statistický úřad dále rozvíjet metodiku a vypracovat výsledky v rámci dalšího projektu pro GR pro regionální a městskou politiku: „Data o městech a velká data“. Z hlavních zjištění této studie vyplývá, že „statistické úřady nikdy nebudou moci získávat mikrodata z mobilních telefonů z právních důvodů, důvodů ochrany soukromí a etických důvodů. Budou se muset spokojit se získáváním anonymizovaných agregovaných informací od operátorů mobilních sítí jako vstupních data pro tvorbu statistik. Navíc nákup takových informací není pro tvorbu oficiálních statistik vhodnou možností. Alternativou je, že tyto informace jsou poskytovány v rámci dohody o spolupráci“ [Evropská komise, 2019]. Společenství statistických úřadů (zapojených do této studie) navíc dokázalo vyvinout a udržovat metodiku jako otevřený standard, jak vytvářet statistiky z anonymizovaných agregovaných dat o mobilních telefonech.

17) Další informace naleznete v dokumentu ESPON [2019b].

18) Severní růstová zóna (The Northern Growth Zone) zahrnuje 13 velkých měst a šest regionů jižního Finska a spojuje trhy EU, Skandinávie a Ruska prostřednictvím koridoru transevropské dopravní sítě (TEN-T) a skandinávsko-středomořské hlavní sítě. Kromě toho je helsinský regionální uzel také spojením skandinávsko-středomořského koridoru s koridorem Severní moře – Baltické moře. Další informace naleznete na internetových stránkách (<https://www.turku.fi/en/northern-growth-zone>).

Box 2

Podíl turistických cest Finů do Estonska (oranžová)
a Estonců do Finska (tmavě červená)

ESPON   © ESPON, 2019
Co-financed by the European Regional Development Fund

Zdroj: ESPON (2019b)

„Údaje o poloze byly použity k získání informací o přeshraničním pohybu jako agregované toky mobility. Tyto přeshraniční pohyby lze vyhodnotit na základě roamingových údajů (příchozí a odchozí). Údaje od mobilních operátorů v Estonsku mohou popsat příchozí toky osob z jiných zemí, které navštěvují Estonsko, a odchozí toky osob z Estonska do jiných zemí.“

Objem toků mobility přes evropské území by bylo možné odhadnout rozšířením tohoto modelu a jeho zpřístupněním, kombinací a analýzou údajů od operátorů mobilních sítí v několika zemích. Tyto poznatky by mohly být využity mnoha veřejnými orgány při vytváření politik založených na důkazech. Údaje o poloze z mobilních telefonů navíc umožňují segmentaci toků na základě charakteristik cest, jako je frekvence a délka trvání (například počet turistů, osob dojíždějících do zaměstnání, osob s dlouhodobým pobytem, to vše lze pomocí těchto proměnných rozlišit).“

Národní datové soubory

Mnoho relevantních ukazatelů lze nalézt v národních databázích – Eurostat je nezahrnuje jako ukazatele regionální. V této úrovni existuje potenciál pro vytvoření ověřeného, integrovaného přeshraničního monitorovacího systému, protože tyto databáze jsou pravidelně aktualizovány (ročně nebo čtvrtletně). Mnohé z příslušných ukazatelů se však vypočítávají pomocí různých metodik, přičemž některé se měří čas od času (například jednou za 10 let při sčítání lidu) a jiné se v některých zemích neměří vůbec (například toky dojíždějících osob se v jednotlivých zemích měří odlišně).

Na tomto složitém pozadí existuje mnoho příkladů osvědčených postupů, které byly vytvořeny k překonání překážek přeshraničního sběru údajů o územním monitoringu.

- Mezi **severskými zeměmi – Dánskem, Finskem, Islandem, Norskem a Švédskem** – je metodika nadnárodního prostorového pozorování harmonizována a Nordregio¹⁹⁾ pravidelně zveřejňuje zprávu o aktuální situaci v zúčastněných státech, avšak bez výslovného analytického zaměření na příhraniční regiony. Nordregio¹⁹⁾ je jednou z klíčových institucí, která vytváří relevantní (cílené) podklady o přeshraniční spolupráci.
- **Francie** má specializovanou strukturu – MOT – která byla založena v roce 1997 a která má specifickou úlohu při podpoře realizace projektů, péči o zájmy přeshraničních území, a která působí jako síť pro aktéry a sběr zkušeností. Je prostředníkem mezi různými zúčastněnými stranami, aby jim pomohla najít správná řešení na správných úrovních. MOT má vymezenou roli a definované úkoly při sledování příhraničních re-

19) Nordregio, instituce založená Severskou radou ministrů (Nordic Council of Ministers), působí jako přední severské a evropské výzkumné centrum pro regionální rozvoj a plánování. Provádí aplikovaný výzkum a zabývá se aktuálními otázkami jak z hlediska výzkumu, tak z pohledu tvůrců politik a odborníků z praxe. Hlavními oblastmi výzkumu a kompetencí Nordregia jsou regionální rozvoj venkova a demografický rozvoj, plánování měst a udržitelný rozvoj, regionální inovace a zelený růst a správa a politika – regionální reformy a strategie. Více informací naleznete na internetových stránkách <https://nordregio.org/about/>.

gionů na obou stranách francouzské státní hranice. MOT realizoval dvě vydání atlasu přeshraniční spolupráce [2002 a 2007], které zobrazují přeshraniční mapy na francouzských hranicích. V letech 2007–2011 byl MOT spolu s Francouzskou sítí urbanistických agentur (FNAU) pověřen agenturou DATAR (dříve Francouzská národní agentura pro soudržnost území – ANCT) vypracováním průzkumných studií týkajících se monitorování 10 přeshraničních městských oblastí na francouzských hranicích. V návaznosti na tuto práci uspořádaly MOT a FNAU v roce 2012 v Nancy první evropský seminář o přeshraničním monitoringu. Závěry tohoto semináře se promítly do dohody mezi zástupci států, kteří podpořili potřebu koordinovat postupy statistického zjišťování v příhraničních územích a zřízení přeshraničního strategického výboru pro přeshraniční zjišťování při DATARu. Od roku 2013 se tento výbor složený ze zástupců států, statistických úřadů zemí sousedících s Francií a GR pro regionální a městskou politiku sešel mnohokrát.

- **Německo** se chystá zavést systém přeshraničního územního monitorování po realizaci Demonstračního projektu územního plánování (MORO). Tento systém zahrnuje sousední země: Belgie, Česko, Dánsko, Francie, Lucembursko, Nizozemsko, Polsko, Rakousko a Švýcarsko. V rámci projektu byly v německých „modelových regionech“ vytvořeny veřejně přístupné geoportály, které poskytují zájemcům informace o regionu a jeho územním rozvoji pomocí statistických ukazatelů a (částečně interaktivních) map. GIS-GR (Geografický informační systém pro Velký region), stejně jako geoportály GISOR/GeoRhena a DACH+ Raumentwicklung und Raumberechnung hrají v Německu průkopnickou roli, pokud jde o rozvoj přeshraničního WebGIS [BBSR, 2019].

- **Maďarsko** zřídilo po francouzském vzoru v Budapešti institut CESC, jehož hlavním cílem je poskytovat odbornou podporu přeshraniční spolupráce podél maďarských hranic a ve střední a jihovýchodní Evropě. Aniž by se CESC specificky zaměřovalo na monitorování a pozorování, přesto hraje důležitou roli jako klíčový regionální aktér ve střední a východní Evropě, a to prováděním aplikovaného výzkumu přeshraničních otázek a přeshraničního strategického plánování a vývojem metodik souvisejících s plánováním a zprostředkováním mezi různými úrovněmi správy v přeshraničních otázkách, vývojem nástrojů pro sdílení znalostí, publikováním metodik, prováděním monitorování Evropského seskupení pro územní spolupráci, sledováním právní dostupnosti (seznam překážek) a vývojem integrovaných přeshraničních (regionálních) strategií nebo územních analýz programů přeshraniční spolupráce.

Dílčí národní datové soubory

V ideálním případě jsou pro sběr přeshraničních dat preferovány úrovně NUTS 3 nebo LAU [European Commission, 2018] (jako podrobnější geografická úroveň). Ukázalo se však, že získávání stejných dat ze dvou stran hranice bez předem použité harmonizované metodiky je nemožné. Lze „konstatovat, že velikosti regionů NUTS 3 se mezi sledovanými zeměmi poměrně výrazně liší. To znamená, že granularita údajů NUTS 3 se v jednotlivých regionech značně liší“ [European Commission, 2018]. To má za následek, že údaje jsou někdy nedostatečné.

PŘÍPADOVÁ STUDIE 3

BBSR [2019] – vytvoření integrovaného systému pro přeshraniční monitoring

V Německu probíhá územní monitoring pod dohledem BBSR od roku 1990 a od roku 2008 zaujímá přeshraniční monitoring v tomto monitorovacím procesu důležitý prostor. Zahájením projektu MORO zaměřeného na územní monitoring v Německu a sousedních regionech v roce 2015 se Německo snažilo vytvořit jednotný systém monitoringu pro své přeshraniční regiony – nejprve na vnitřních hranicích a poté na hranicích vnějších. Studie MORO má význam pro tyto aktuální teze politik, neboť při shromažďování statistických informací posouvá perspektivu z národní úrovně na úroveň evropskou, a to integrací různých datových souborů specifických pro přehraníční regiony.

Mezi hlavní úkoly projektu MORO patřilo vypracování komplexního katalogu požadavků a odvození vhodného modelu dat a ukazatelů pro přeshraniční prostorový monitoring, pro vytvoření praktických důkazů o přínosech vypracováním prototypu zprávy o prostorovém monitorování pro Německo s přeshraniční perspektivou, a konečně pro formulaci doporučení, jak systém zavést (přičemž zvláštní pozornost byla věnována možné spolupráci mezi institucionálními subjekty). Cílem této víceúrovňové analýzy (národní a regionální) bylo jednak zohlednit přeshraniční vazby a vzájemné závislosti, jednak definovat modelové ukazatele relevantní pro jejich odvětvové oblasti a oblasti výzkumu. Tento druh úsilí by však nebylo možné podniknout bez zapojení regionálních politických činitelů a národních statistických institucí.

Hlavní závěry studie se týkají následujících hlavních témat:

- Tvorba pevné společné základny pro shromažďování údajů na všech správních úrovních (od místní až po celostátní), aby bylo možné řídit a udržovat řádnou přeshraniční spolupráci.
- Neexistuje žádné „univerzální“ řešení pro přeshraniční prostorové monitorování na každé prostorové úrovni, a proto „různé prostorové úrovně vyžadují různé prostorové a funkční rozlišení sledovaných témat“ [BBSR, 2019]. Některé aspekty se lépe odrážejí na úrovni NUTS 3 nebo LAU, zatímco jiné jsou lépe pozorovatelné z vyšších úrovní interakce.
- „Průběžné prostorové sledování je klíčovým prvkem poskytování informací o prostorových strukturách“ a o vývoji na národní úrovni, a to s využitím rozšířeného systému ukazatelů, které jsou přístupné online [BBSR, 2019]. Pro využití těchto údajů na přeshraniční úrovni je však stále zapotřebí harmonizace dat, jako například pro trh práce a přeshraniční dojíždění.

2

Přeshraniční monitoring: klíčové poznatky pro harmonizovaný přístup na úrovni EU

Jak již bylo popsáno, přeshraniční regiony jsou místy četných interakcí mezi různými zainteresovanými subjekty a místy experimentů a inovací, ale zároveň místy značně choulolistivými. Proto se přeshraničním monitoringem a pozorováním začínají zabývat různé iniciativy na evropské úrovni, neboť se jedná o jedno z hlavních témat evropské politické agendy. Tento aspekt je zdůrazňován na různých úrovních, od přeshraničních regionů a přeshraničních sítí až po instituce EU, jakými jsou Evropská komise nebo Evropský účetní dvůr [European Commission, 2021a; European Court of Auditors, 2021].

Ve zprávě o cílenějším **financování EU pro přeshraniční regiony** [Evropský účetní dvůr, 2021] Evropská komise zdůraznila, že je realizována „řada opatření zaměřených na přeshraniční sběr dat (např. projekty spolupráce s národními statistickými úřady a analýzy a studie pro konkrétní odvětví, jakými jsou železnice, zdravotnictví a další veřejné služby)“, nicméně potřeba „**rozvíjet silnější data a znalosti o přeshraničních územích zůstává jednou z priorit**“ pro programové období 2021–2027. Nadále je **problémem nedostatek statistických údajů** a lze konstatovat, že shromažďování údajů je „**dlouhodobým úsilím bez rychlých řešení**“. V zájmu překonání těchto překážek „Komise znovu potvrzuje svou **aktivní podporu iniciativám, které v tomto ohledu probíhají na úrovni EU**, a vývoji nových údajů a poukazuje na to, že oddělení regionální statistiky Eurostatu zřídilo pracovní skupinu pro další rozvoj přeshraničních statistik o přeshraničních městech a funkčních městských oblastech“.

Zpráva Komise o **příhraničních regionech EU** [2021a] byla navíc vydána pouze proto, aby zdůraznila skutečnost, že „**Komise bude i nadále podporovat práci statistických úřadů při vytváření a analýze přeshraničních dat pro tvorbu politik založených na důkazech**“, a také podporovat důležitou práci, kterou vykonává Evropská síť pro přeshraniční monitoring.

Ačkoli některé příhraniční oblasti spolupracují na mnoha úrovních, pokud jde o **vytvoření integrovaného systému přeshraničního monitoringu na úrovni EU**, stále existují mnohá „omezení v dostupnosti přeshraničních regionálních statistik“ a především „rozdíly v metodách sběru dat mezi členskými státy a nedostatečná přeshraniční statistická koordinace“ [European Court of Auditors, 2021]. V případě některých příhraničních regionů se podařilo některá omezení částečně odstranit (i když i v těchto oblastech je stále ještě mnoho prostoru pro zlepšení), zatímco u jiných příhraničních regionů jsou interakce a toky sledovány jen velmi málo.

V souladu s postoji EU i přeshraničních zainteresovaných subjektů hodlá program ESPON v rámci doplňkového a dobře načasovaného úsilí prostřednictvím tohoto dokumentu rovněž vytyčit některé klíčové oblasti, k nimž by mohl aktivně přispět (**podrobněji níže**). Tento výhled byl koncipován s ohledem na tři ústřední aspekty – **jaký** typ statistických produktů používat, **jak** harmonizovat metody a koho do procesu zapojit (instituce) – neboť rozvoj harmonizovaného, integrovaného přístupu na úrovni EU přímo souvisí s „plnou funkcí a odolností příhraničních oblastí“ [European Commission, 2021b].

PODPORA A ROZŠÍŘOVÁNÍ OSVĚDČENÝCH POSTUPŮ NA ÚROVNI EU V OBLASTI VÍCEÚROVŇOVÉ SPOLUPRÁCE PŘI PŘESHRANIČNÍM MONITORINGU

Vzhledem k tomu, že spolupráce již probíhá a příhraniční regiony spolupracují při realizaci společných projektů, lze osvědčené postupy vidět v celé EU. Konsolidace celoevropského přeshraničního monitorovacího systému by mohla probíhat dvojím způsobem: (1) další podporou činností a iniciativ dobře fungujících stávajících operačních sítí, jako je Evropská síť pro přeshraniční monitoring a (2) využitím osvědčených postupů a šířením nashromážděných znalostí a zkušeností do méně zkušených přeshraničních oblastí.

VÍCEÚROVŇOVÝ PŘÍSTUP K PŘESHRANIČNÍMU MONITORINGU

Zajištění geograficky vyváženého pokrytí pro monitoring přeshraničních regionů vyžaduje dobrou spolupráci mezi různými územními úrovněmi a veřejnými a soukromými institucemi, což vyžaduje víceúrovňovou správu a více zainteresovaných subjektů. Výhody víceúrovňového uspořádání byly výslovně uvedeny v mnoha studiích a výzkumných pracích: rozvoj politik šitých na míru a založených na důkazech, posílení spolupráce, umožnění včasné reakce a účinné řešení nejnaléhavějších problémů nebo rozvoj projektů s dlouhodobou udržitelností v přeshraničních regionech.

VYPRACOVÁNÍ SPOLEČNÉHO METODICKÉHO RÁMCE PRO MONITORING MEZI PŘÍSLUŠNÝMI ZINTEREOVANÝMI SUBJEKTY NA EVROPSKÉ ÚROVNI

Potřeba vytvořit společné rámce a metodiky v rámci celoevropského přístupu je nesporná. Integrace informací o všech různých iniciativách/interakcích, které se denně odehrávají v přeshraničních regionech, by mohla dále podpořit buď krátkodobá opatření potřebná ke zmírnění toků, nebo například dlouhodobá opatření věnovaná přeshraničním regionům.

Harmonizace příslušných datových souborů, které mají být použity pro přeshraniční monitoring na celoevropské úrovni a které zahrnují velký počet zainteresovaných subjektů, je velmi složitým úkolem, jenž by vyžadoval dvojitý přístup, a to jak shora dolů, tak zdola nahoru. Předpokladem rovného zapojení je získání politického závazku, zatímco sdílení zkušeností a postupů příslušných místních zainteresovaných subjektů by mohlo harmonizaci podpořit.

IDENTIFIKACE TEMATICKÝCH PRIORIT PRO PŘÍHRANIČNÍ REGIONY

Ne všechny příhraniční regiony mají stejné potřeby, a proto vyžadují různé ukazatele v monitorovacím procesu. Kromě toho se různé zainteresované subjekty a tvůrci politik zabývají různými prioritami. Určení souborů tematických priorit je tedy neodmyslitelnou součástí vytváření kvalitních datových souborů, které odpovídají daným potřebám i možnostem.

Přesněji řečeno, při řešení makropolitik není třeba mít přístup k místním podrobným údajům, ale je třeba k nim přistupovat při realizaci konkrétních projektů nebo při sledování dopadu různých investic. V důsledku toho je nezbytně nutné vrstvit soubory dat na různých administrativních úrovních, aby bylo možné sestavit robustní, nicméně zvládnutelnou strukturu. Například registrace toků přeshraničních pracovníků nebo turistů či počtu vydaných povolení k přechodnému pobytu by se měla provádět nejen při sčítání lidu, ale pravidelně, protože to má velký vliv na řízení a rozvoj příhraničních regionů.

TVORBA SROVNATELNÝCH, AKTUALIZOVATELNÝCH A SPOLEHLIVÝCH DATOVÝCH SOUBORŮ

Bez ohledu na způsob sběru a integrace dat bude třeba nastavit tento proces jako trvalý tak, aby se stál pravidelnou součástí mandátu evropské/národní statistické komunity. Navíc vzhledem k tomu, že je k dispozici tolik údajů, které se shromažďují na všech administrativních úrovních – evropské, národní a nižší než národní – by pragmatický pohled mohl naznačovat dvojitý přístup.

Podpora a šíření práce s oficiálními statistickými údaji. Nejvíce zkušeností mají národní statistické úřady, které by mohly poskytnout nejlepší řešení pro vytvoření příslušných datových souborů pro monitoring přeshraničních regionů za předpokladu, že budou harmonizována statistická data a metody sběru dat.

V tomto ohledu by se měla zlepšit kvalita a dostupnost dat a ukazatelů:

- odstraněním nedostatků ve stávajících datech;
- získáváním nejlepších potřebných dat o přeshraničních regionech z národních i subnárodních databází;
- integrací databází a maximálním využitím stávajících možností.

Průzkum a využití vznikajících nových zdrojů dat, které poskytují věcné, objektivní a spolehlivé informace a soubory statistických údajů. Nový technologický vývoj umožnil další zkoumání nových možností při shromažďování územních podkladů pro přeshraniční toky a interakce. Vzhledem k tomu, že poskytování (veřejných) služeb jsou pověřeny soukromé subjekty, jeví se jako dobrá možnost spojit se s nimi a získat tak přístup ke granulovaným údajům/mikrodatům. Mnoho subjektů (zejména těch, které využívají infrastrukturu informačních a komunikačních technologií) má jak know-how ke shromažďování, tak sílu k ukládání datových základů. Tyto databáze jsou navíc provozovány na denní bázi a mohly by být snadno využity k vyhodnocení toků, interakcí a výměn (zkoumáním velkých dat, jako jsou údaje o mobilních telefonech, údaje o dopravních smyčkách nebo satelitní data). To by se mohlo ukázat jako cenné při vyplňování mezer ve stávajících tradičních souborech statistických dat, doplnění činností Evropské komise a jejich propojení s Eurostatem a NSI.

Literatura

BBSR (2019), 'Spatial monitoring Germany and neighbouring regions – Spatial structures and linkages', *MORO Praxis*, 12. (<https://bit.ly/3xKF7MY>)

BBSR (2020), 'European Cross-border Monitoring Network', 31 January 2020 (<https://www.bbsr.bund.de/BBSR/EN/research/specialist-articles/spatial-development/eu-council-presidency/network-crossborderdata/main.html>).

CESCI (2015a), 'Contribution paper of CESCO to the public consultation on cross-border obstacles – 1. Harmonisation of databases', Budapest: CESCO (https://budapest.cesci-net.eu/wp-content/uploads/_publications/Obstacles_data_CESCO.pdf)

CESCO (2015b), *Crossing the Borders – Studies on cross-border cooperation within the Danube region*, Budapest: CESCO (<https://budapest.cesci-net.eu/en/crossing-the-borders-studies/>).

CESCO (2019), *Analysis of Territorial Challenges, Needs and Potentials of the Danube Region and Strategic Options in view of the Transnational Cooperation for the Period 2021–2027*, Budapest: CESCO (<https://budapest.cesci-net.eu/en/analysis-of-territorial-challenges-needs-and-potentials-of-the-danube-region-and-strategic-options-in-view-of-the-transnational-cooperation-for-the-period-2021-2027/>).

CVCE.eu (2016), 'Benelux' (<https://www.cvce.eu/en/education/unit-content/-/unit/026961fe-0d57-4314-a40a-a4ac066a1801/c28bd41d-7e26-48bf-b9a6-1cce7cc5eb70>).

DG Regional and Urban Policy (2016), *Collecting Solid Evidence to Assess the Needs to be Addressed by Interreg Cross-border Cooperation Programmes – Final report*, Luxembourg: Publications Office of the European Union (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cross_border/border_regions_final_report.pdf).

DG Regional and Urban Policy (2017), *Easing Legal and Administrative Obstacles in EU Border Regions*, Brussels: European Commission (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/obstacle_border/final_report.pdf).

DG Regional and Urban Policy (2018), *Comprehensive Analysis of the Existing Cross-border Rail Transport Connections and Missing Links on the Internal EU Borders*, Brussels: European Commission (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/cb_rail_connections_en.pdf).

DG Regional and Urban Policy (2020), *B-solutions – Solving border obstacles: A compendium of 43 cases*, Luxembourg: Publications Office of the European Union (<https://bit.ly/3AFDOB3>).

DG Regional and Urban Policy (2021), *The Effects of COVID-19 Induced Border Closures on Cross-Border Regions – An empirical report covering the period March to June 2020*, Luxembourg: Publications Office of the European Union (<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/46250564-669a-11eb-aeb5-01aa75ed71a1/language-en>).

ECTC Monitor (2021), 'ECTC-Monitor – Analyze, inform and support' (<https://egtcmirror.cesci-net.eu/en/>).

ESPON (2018), 'CPS – Cross-border Public Services' (<https://www.espon.eu/CPS>).

ESPON (2019a), 'TIA CBC – Territorial Impact Assessment for Cross-Border Cooperation' (<https://www.espon.eu/TIA-CBC>).

ESPON (2019b), 'Big data – Potentials of big data for integrated territorial policy development in the European growth corridors' (<https://www.espon.eu/big-data-corridors>).

European Commission (2015), *Territorial Cooperation in Europe – A historical perspective*, Luxembourg: Publications Office of the European Union (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/information/pdf/brochures/interreg_25years_en.pdf).

European Commission (2017), Communication from the Commission to the Council and the European Parliament – Boosting growth and cohesion in EU border regions, COM(2017) 534 final, Brussels, 20.9.2017 (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/boosting_growth/com_boosting_borders.pdf).

European Commission (2018), *Border Region Data Collection – Project no 2016CE16BAT105 – Final report*, Luxembourg: Publications Office of the European Union (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/border_data_collect_en.pdf).

European Commission (2019), *City Data from LFS and Big Data – Final report*, Luxembourg: Publications Office of the European Union (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/city_data_en.pdf).

European Commission (2021a), Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – EU border regions: Living labs of European integration, COM(2021) 393 final, Brussels, 14.7.2021 (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10819-2021-INIT/en/pdf>).

European Commission (2021b), Communication from the Commission to the European Parliament and the Council – ‘A strategy towards a fully functioning and resilient Schengen area’, COM(2021) 277 final, Brussels, 2.6.2021 (https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/pdf/02062021_strategy_towards_fully_functioning_and_resilient_schengen_area_com-2021-277_en.pdf).

European Court of Auditors (2021), *Special Report – Interreg cooperation: The potential of the European Union's cross-border regions has not yet been fully unlocked*, Luxembourg, European Court of Auditors (https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR21_14/SR_cross-border_EN.pdf).

Eurostat (n.d.), ‘European Union Labour Force Survey (EU LFS)’ (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-labour-force-survey>).

MOT (n.d.), ‘Plateforme du Comité stratégique transfrontalier sur l'observation’ (<http://www.espaces-transfrontaliers.org/activites-ue/comite-strategique-transfrontalier/>).

MOT (2014), *The MOT Guides – Observation of Cross-border Territories – No. 9* (http://www.espaces-transfrontaliers.org/fileadmin/user_upload/documents/Documents_MOT/Cahiers/Cahiers_de_la_MOT_9_EN.pdf).

MOT and BBSR (2019), *France-Germany Cross-border Observation at the Heart of Europe* (<http://www.espaces-transfrontaliers.org/en/the-mot/public/france-germany-cross-border-observation-at-the-heart-of-europe/>).

Ocskay, G. (2020), ‘Cross-Border Territorial Impact Assessment’, in Medeiros, E. (ed.), *Territorial Impact Assessment*, Cham: Springer (https://doi.org/10.1007/978-3-030-54502-4_7).

van der Valk, J. (2020), *Cross-Border Impact Assessment 2019 – Dossier 5: Cross-border monitoring – A real challenge*, Maastricht: Institute for Transnational and Eu Regional Cross Border Cooperation and Mobility, Maastricht University. (https://ec.europa.eu/futurium/en/system/files/ged/en_fd19_dossier_5_data_final_1.pdf)

Wassenburg and Reitel (eds) (2020), *Critical Dictionary on Borders, Cross-border Cooperation and European Integration*, Bern: Peter Lang Publishing.

ESPON

EUROPEAN UNION

Co-financed by the European Regional Development Fund

Územními důkazy inspirováme tvorbu politik

espon.eu

ESPON 2020

ESPON EGTC
4 rue Erasme
L-1468 Luxembourg
Lucembursko
Tel.: +352 20 600 280
e-mail: info@espon.eu
www.espon.eu

ESPON EGTC je jediným příjemcem kooperačního programu ESPON 2020. Každou operaci v rámci tohoto programu realizuje ESPON EGTC a spolufinancuje Evropský fond pro regionální rozvoj, členské země EU a partnerské země Island, Lichtenštejnsko, Norsko a Švýcarsko.

Poděkování:

Ricardo FERREIRA a Nathalie E (European Commission – Directorate-General for Regional and Urban Policy – Deputy Director-General for Implementation – European Territorial Cooperation, Macro-regions, Interreg and Programme Implementation I – Interreg, Cross-Border Cooperation, Internal Borders – REGIO.D.2)
Claire DUVERNET, Jens KURNOL a Volker SCHMIDT-SEIWERT (Bundesinstitut für Bau-, Stadt- und Raumforschung – BBSR)
Mátyás JASCHITZ a Gyula OCSKAY (Central European Service for Cross-Border Initiatives – CESC)
Aurélien BISCAUT, Jean PEYRONY a Jean RUBIO (Mission Opérationnelle Transfrontalière – MOT)

Obsah této publikace nemusí reflektovat názory Monitorovacího výboru programu ESPON 2020.

Redakční tým:

Wiktor Szydarowski, Nicolas Rossignol, Andreea China and Silvia Pierik

ISBN: 978-2-919816-09-5 (anglická verze)

ISBN: 978-80-7663-025-3 (česká verze)

© ESPON, 2021

Anglické vydání:

ESPON EGTC, srpen 2021

České vydání:

Ústav územního rozvoje, prosinec 2021

Překlad: Lubor Fridrich

Redakce české verze: Lubor Fridrich a Milada Hroňková

Přetisk povolen, pokud je uveden zdroj a jeden výtisk odeslán na adresu ESPON EGTC